

спільні інтереси, захоплення та хобі, що дозволить між учасниками відпрацювати елемент психологічної довіри;

– попередньо з'ясувати у законних представників щодо стану здоров'я неповнолітнього, що дасть змогу слідчому за можливості залучити до слідчої дії спеціалістів та підготувати спеціальну техніку;

Отже, необхідно зазначити, що допити неповнолітніх осіб з вадами психофізичного розвитку, маючи свою складність та особливість, у свою чергу, потребують від слідчого ретельного планування допиту, наявності знань, навичок, життєвого та професійного досвіду.

Саме це сприятиме якісному, професійному проведенню даної слідчої (розшукової) дії, тож необхідно засвоїти правило: «Не дитина повинна розуміти Вас, а Ви її, оскільки Ви дитиною були, а вона дорослою – ще ні», ось чому не завжди варто покладатися на свій розум, іноді вирішення проблеми можна знайти лише поділившись своєю підтримкою.

Список використаних джерел

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – №30. – Ст. 141.

2. Статут (Конституція) Всесвітньої організації охорони здоров'я від 22.07.1946. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/995_599#Text.

3. Коновалова В. Е. Допрос: тактика и психология / Коновалова В. Е. – Х. : Консум, 1999. – 156 с.

4. Сафин Н. Ш. Допрос несовершеннолетнего подозреваемого в советском уголовном судопроизводстве (процессуальный и криминалистический аспекты проблемы) / Сафин Н. Ш. – Казань : Казан. ун-т, 1990. – 160 с.

Хить Юрій Петрович,

аспірант кафедри юридичної психології
Національної академії внутрішніх справ

ВПЛИВ ІННОВАЦІЙ НА НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПИТАНЬ ВЗАЄМОДІЇ СЛІДЧОГО (ДЕТЕКТИВА) І ПРОКУРОРА ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ КОРУПЦІЙНИХ ЗЛОЧИНІВ

З кожним роком інформаційні технології та інновації в галузі комп'ютерної техніки все більше проникають в професійну діяльність юриста. Протягом останнього десятиліття технології справляють визначний вплив на всю правоохоронну діяльність та все частіше відображаються у відповідному нормативно-правовому регулюванні. Наукою сформовано навіть поняття юридичної технології, як алгоритму, тобто системи дій, вчинюваних в відповідному порядку та у визначений спосіб, дотримання якого призведе до досягнення поставленої мети –

прийняття ефективного правового рішення або принаймні створення сприятливих умов для прийняття такого рішення іншим суб'єктом (наприклад, судом), складання юридичного документу, задоволення потреб споживача юридичної послуги тощо [1, с. 3].

Однією з перших юридичних технологій, яка ще в листопаді 2012 року увірвалася в професійну діяльність працівників правоохоронних органів, зокрема слідчих та прокурорів, став Єдиний реєстр досудових розслідувань, використання якого врегульоване чинним Кримінальним процесуальним кодексом України.

Відповідно до ч. 2 ст. 214 КПК України досудове розслідування розпочинається з моменту внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань. Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення затверджуються Офісом Генерального прокурора за погодженням з Міністерством внутрішніх справ України, Службою безпеки України, Національним антикорупційним бюро України, Державним бюро розслідувань, органом, що здійснює контроль за додержанням податкового законодавства.

З початком роботи Єдиного реєстру досудових розслідувань вся історія юридико-психологічної взаємодії слідчого з прокурором у кожному кримінальному провадженні розпочинається з моменту внесення відповідних відомостей про кримінальне правопорушення до вказаної електронно-інформаційної системи.

Зовсім недавно Верховною Радою України прийнято Закон України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо запровадження інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування» від 01.06.2021 № 1498-IX [2], яким фактично в чинний Кримінальний процесуальний кодекс України внесені зміни, які в подальшому впливатимуть на процес досудового розслідування кримінальних проваджень та взаємодію слідчих і прокурорів при плануванні, організації та проведенні досудового розслідування. Вказаний Закон запроваджує в Кримінальний процесуальний кодекс України термін Інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування та дає її визначення як системи, яка забезпечує створення, збирання, зберігання, пошук, оброблення і передачу матеріалів та інформації (відомостей) у кримінальному провадженні.

Крім того зазначається, що слідчий, дізнавач, прокурор, слідчий суддя, суд, а також захисник (за його згодою) використовують, а інші учасники кримінального провадження можуть використовувати інформаційно-телекомунікаційну систему досудового розслідування під час реалізації своїх повноважень, прав та інтересів, передбачених цим Кодексом, за умов та в порядку, що визначені положенням про таку систему.

Кримінальний процесуальний кодекс України доповнено статтею 106-1, яка покликана забезпечити правове регулювання процесу запуску в роботу інноваційної системи eCase, розробленої

Антикорупційною ініціативою ЄС для Національного антикорупційного бюро України, Спеціалізованої антикорупційної прокуратури та Вищого антикорупційного суду.

Завдяки функціонуванню системи eCase планується оптимізувати деякі форми взаємодії слідчого (детектива) та прокурора при розслідуванні корупційних кримінальних правопорушень. Так, eCase дозволить слідчому та прокурору швидко обмінюватися процесуальними документами та має пришвидшити процедури підготовки, підписання та погодження процесуальних документів, зокрема клопотань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження (тимчасовий доступ, обшук, накладення арешту на майно, тощо).

З точки зору юридико-психологічної взаємодії, використання слідчим та прокурором в своїй роботі вказаної юридичної технології призведе до зниження психологічної напруги, конфліктності у відносинах, оскільки суттєво зменшить рівень міжособистісного спілкування та контактів. Детективу не потрібно відволікатися від проведення слідчих дій та витратити час на доставку процесуальних документів прокурору для їх вичитки, перевірки та погодження. Із системою eCase, складання, перевірка та підписання процесуальних документів стануть можливими в онлайн режимі, без необхідності зайвого обміну ними в паперовому вигляді.

Позитивний ефект використання юридичних технологій важко переоцінити, коли мова йде про повсякденну рутинну роботу слідчого з розслідування кримінальних проваджень та прокурора із здійснення в ньому процесуального керівництва [3, с. 3].

Однак, під час розслідування корупційних злочинів від прокурора вимагається зайняття більш активної позиції на всіх етапах досудового розслідування. Саме прокурор має виступати ключовим в'язучим елементом розрізних дій слідчих, які входять до складу слідчої групи в тому чи іншому кримінальному провадженні. Фактично при розслідуваннях вказаної категорії кримінальних правопорушень величезне значення має етап досудового розслідування ще до моменту повідомлення особі про підозру. Зокрема детективи Національного антикорупційного бюро та прокурори Спеціалізованої антикорупційної прокуратури в більшості кримінальних справ стикаються з так званою «білокомірцевою», організованою злочинністю, яка є більш продуманою, завуальованою та не очевидною, суперечливою з точки зору законодавства та неоднозначною в розумінні шкоди інтересам держави чи суспільства. Такі злочини потребують скрупульозного, а також тактично продуманого досудового розслідування в період після внесення повідомлення до Єдиного реєстру досудових розслідувань і до моменту повідомлення особі про підозру. Антикорупційні розслідування потребують чіткої координації дій між слідчим (детективом) та прокурором. Розрізнені дії слідчих, що входять до складу слідчої групи не

сприяють ефективності слідства, та завданням прокурора є надати їм необхідного процесуального змісту, а також тактичної обґрунтованості.

Як правило корупційні злочини, вчинені особами, підслідними НАБУ та САП тісно пов'язані з вчиненням тяжких злочинів в сфері економіки, оскільки останні виступають способами реалізації кінцевої злочинної корупційної мети, пов'язаної з отриманням неправомірної вигоди в різних її проявах. У зв'язку з цим з кожним роком все очевиднішою стає необхідність координації та кооперації між слідчими та оперативними підрозділами різних відомств, зокрема НАБУ, СБУ МВС, ДФС. Необхідний рівень взаємодії між слідчими різних органів досудового розслідування для досягнення мети притягнення винних до кримінальної відповідальності в рамках розслідування кожного окремого кримінального провадження можливо забезпечити тільки шляхом міжособистісного повсякденного спілкування слідчого з прокурором у цьому провадженні. Як показує практика НАБУ та САП тільки тісна співпраця та взаємодія детектива і прокурора є запорукою успіху в розслідуванні резонансних корупційних злочинів.

Очевидним стає факт, що жодна юридична технологія не здатна в повній мірі замінити потребу в особистих зустрічах, нарадах, координації та живій комунікації слідчого з прокурором в процесі проведення досудового розслідування особливо складних кримінальних правопорушень.

Юридична технологія характеризується впливом на наявне позитивне право, яке формалізоване в чинних правових актах [4, с.9]. Без правового регулювання та регламентації можливості використання технологій існування технологій в праві неможливе. Не слід забувати, що юридичні технології є скоріше інструментом вирішення вузьких, специфічних завдань, які виникають в ході проведення досудового розслідування. Важко уявити, щоб комп'ютери, бази даних, пошукові ресурси чи програми змогли замінити людину в юриспунденції, а особливо в правоохоронній діяльності.

На даний час детективи та прокурори мають змогу швидко взаємодіяти, комунікувати між собою, використовуючи різноманітні електронні інформаційні системи та спеціалізоване програмне забезпечення для обміну повідомленнями (електронна пошта, соціальні месенджери). Вказані технології також позитивно впливають на психологію взаємодії слідчих (детективів) та прокурорів, оскільки значно прискорюють обмін інформацією та сприяють оперативному вирішенню проблемних питань, що виникають під час розслідування кримінальних правопорушень.

Однак, жодна із сучасних автоматизованих систем не здатна критично оцінювати слідову картину, аналізувати стан досудового розслідування та приймати конструктивні рішення щодо його подальшого спрямування для досягнення кінцевої мети з розкриття злочинів та притягнення винних до кримінальної відповідальності.

Список використаних джерел

1. Міщенко І.В. Юридичні технології та інновації в юриспруденції: навчально-методичний посібник (для студентів денної та заочної форми навчання) / І.В. Міщенко / Національний університет «Одеська юридична академія» - Одеса, 2020. - 41 с.

2. Закон України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо запровадження інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування» від 1 червня 2021 року № 1498-IX <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1498-20>

3. Левицька Н.О. Поняття юридичної техніки та юридичної технології в сучасні правовій науці. Порівняльно-аналітичне право. 2018. № 3. С. 31 – 33.

4. Юридическая техника как комплексная система знаний. Доктринальные основы юридической техники / под ред. Н.А. Власенко. М., 2010. С.6-9.

Чучман Олена Ігорівна,

аспірант кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ

ДОКАЗУВАННЯ ПІДСТАВ ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

На початковому етапі досудового розслідування часто виникає необхідність у проведенні низки слідчих (розшукових) дій, які обмежують конституційні права та свободи особи, і які відповідно вимагають отримання судового рішення щодо їх проведення за результатами судового засідання, порядок якого регламентовано зокрема ст. 234 КПК України.

Однак ні в ст. 234, ні в інших статтях КПК України, які регламентують порядок проведення слідчих (розшукових) дій, питання сутності та порядку встановлення підстав таких слідчих (розшукових) дій чітко не врегульовані.

Вочевидь, така ситуація обумовлена недостатньою ясністю загального підходу законодавця до сутності підстав проведення слідчих (розшукових) дій, зокрема і тих, що проводяться на початковому етапі досудового розслідування і мають, як правило, невідкладний характер, а також відсутністю належного унормування порядку звернення слідчого, прокурора до суду з відповідним клопотанням у випадках необхідності проведення інших, окрім обшуку, слідчих (розшукових) дій.

Відповідно до ч. 2 ст. 223 КПК України підставами для проведення слідчої (розшукової) дії є наявність достатніх відомостей, що вказують на можливість досягнення її мети.

У науці кримінального процесу більшість авторів поділяє підстави проведення слідчих (розшукових) дій на фактичні й правові.